

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА»

Компонента освітньої програми – *вибіркова* (4 кредити)

Освітньо-професійна програма	Регіональний розвиток і просторове планування
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Джаман Ярослав Васильович, кандидат географічних наук, доцент, асистент кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobotnyky/dzhaman-yaroslav-vasylovych/
Контактний тел.	+380 95 57 03 104
E-mail:	y.dzhaman@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3948
Консультації	понеділок, 14.30 – 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Географічні аспекти глобальних проблем людства» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження глобальних проблем людства (країн і окремих регіонів) та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості збалансованого розвитку і територіальної організації продуктивних сил і суспільства загалом, раціонального використання природних ресурсів і охорони оточуючого середовища, взаємодії природи і суспільства в системі «Природа – Людина – Господарство», вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін.

Метою дисципліни є вивчити причини виникнення і характерні риси географії глобальних проблем людства.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи становлення глобалістики та глобальних проблем.	
Тема 1	Глобалізація і глобальні проблеми людства.
Тема 2	Глобалізація світових економічних процесів.
Тема 3	Глобальні проблеми людства: сутність, причини виникнення.
МОДУЛЬ 2. Характеристика глобальних проблем людства.	
Тема 4	Глобальні геополітичні та економічні проблеми.
Тема 5	Глобальні сировинно-енергетичні та екологічні проблеми.
Тема 6	Глобальні соціальні проблеми забезпечення життєдіяльності та якості життя людини.
Тема 7	Збалансований розвиток суспільства – шлях до вирішення глобальних проблем людства.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), практичні заняття, наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), робота з книгою: навчально- методичною, науковою, електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні), самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма підсумкового контролю - залік, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні *практичних робіт* здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконані ІНДЗ та контрольний модуль (залік). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до заліку, у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (залік). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в заліковій відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
Т 1	8
Т 2	8
Т 3	9
Сума	25
Змістовий модуль 2	
Т 4	10
Т 5	10
Т 6	10
Т 7	5
Сума	35
Залік	40
Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою

Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha/>

ЛІТЕРАТУРА:

Базова (основна):

1. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. - 264 с.
2. Гілецький Й.Р., Сливка Р.Р. Соціально-економічна географія світу : навчальні матеріали. Тернопіль : Мандрівець, 2016. - 132 с.
3. Гілецький Й. Р., Сливка Р. Р. Соціально-економічна географія світу. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. - 400 с.
4. Глобальні проблеми світу. Атлас. Київ.: ДНВ «Картографія», 2009. - 144 с.
5. Джаман В.О., Мручковський П.В., Джаман Я.В. Етногеографія Західноукраїнського регіону: монографія. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. – 240 с.
6. Джаман В. О., Джаман Я. В. Географія міграцій населення України: наслідки російської агресії // УГЖ. – 2024, № 1. – С. 40 – 48.
7. Джаман Я. В. Етнотуризм: до питання поняттєвої термінології та його значення у контексті міжетнічних стосунків в умовах глобалізації суспільства // Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. –

Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. – Вип. 826: Географія. – С. 94 – 100.

8. Dzhaman V. International function large Cities of Ukraine (on the Chernivtsi Example) / V. Dzhaman, A. Czaplinska, Ya. Dzhaman // Slupskie Prace Geograficzne. – № 14. – Slupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Slupsku, 2017. – S. 61-78.

9. Dzhaman V. Technical approaches to the geographical investigations of the dynamics of socio-economic condition of the rural settlements during the transition period (based on the example of Ivano-Frankivsk region, Ukraine) / V. Dzhaman, I. Kovbas, Ja. Dzhaman // Lucrarile Seminarului Geografic “Dimitrie Cantemir”. – 2015. – Vol. 39, №1. – P. 99-108.

Допоміжна:

1. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство [пер. з англ.]. Київ.: Києво-Могилянська академія, 2006. - 203 с.

2. Білорус О. Власов В. Глобалістика – нова синтетична наука. *Вісник Національної академії наук України*. 2010. № 3. - С. 17-26.

3. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] Львів: Літопис, 2010. - 188с.

4. Глобальний конкурентний простір : монографія / О. Г. Білорус, та ін. Київ. Міжнар. ін.-т глобалістики, 2007. - 680 с.

5. Дністрянський М.С. Геополітика : навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2011. - 436 с.

6. Економічна і соціальна географія світу: підручник / Б. П.Яценко, Київ.: Наш час, 2013. - 472 с.

7. Економічний словник-довідник// за ред. С. В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. - 368 с.

8. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос. Київ. : Либідь, 2009. - 352 с.

9. Козловець М. А. Національна державність за доби глобалізму. *Практична філософія*. 2009. № 2. - С. 164-172.

10. Книш М.М., Котик Л.І. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с .

11. Мироненко Н. С. Глобалізм і географія // Краєзнавство. Географія. Туризм. – Київ, 2007. - № 29/32. - С. 3-6.

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Географічні аспекти глобальних проблем людства» висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни

https://media.chnu.edu.ua/media/4zsj4h52/rp-hahpl-rr-i-pp.pdf?_gl=1*1bak2y3*_ga*MTE5OTYzOTE1Ny4xNjMxMTg3ODEx*_ga_Q6273NZQ6Z*_czE3NzQ5NDgzNjkkbzgZJGcxJHQxNzc0OTUwODI4JGoxMiRsMCRoMA..